

ژماره ۳۳- ۲ ی خه زمانان ۲۷۱۸

موحسين سوبحاني
 حميرا محمده نهميني
 ناسر فتهحي
 شه رمين سالحي
 بيژن ره حماني
 زانا شه ريفيان

لايه ره ۱۵ ...

Kamran Basati

نہ میر سیرا جہ دین
ناسر فہ تحی

چیرۆکه له

هفته نامه یه کی ئه لیکترۆنی تایبته به چیرۆکی کارگه ییه؛ نهها.

- چیرۆکی کارگه یی
- به تامی چیرۆک

• ئاماده کاران:
ئه میر سیراجه دین
ناسر فه تحی

٢ی خه زمانان ٢٠١٨

ئاماده کردن و بلاوکردنه وهی؛ لاپه ره ی هونه ری و ئه ده بی پاوێژیسیم

نیگاری نیر

له سه ر بوومه كه ی پێشده می دهسته
ناسكه كه ی وهك قورمیش كرابی
هاتووچوی ده كرد. ده تگوت ده ست و بیرى
سه ر به دوو سه رده می جیاوازن.
به ده ستیكى قه له مدانه كه ی هه لگرتبوو و
به ده ستی دی، نه به دل، خه ريكی
نیگار كردنی پرۆقه ی ئه مپریان بوو كه
ماموستا له سه ر نیگار یكى ئیروتیكى و
كیشانی دیمه نی پرووتی ره گه زی به رامبه ر
پیدا بوون. وینه ی پیاویكى پرووت به
پوخساریكى ته ماوی، به دوو قاچی
چه ماوه كه حاله تی كه وانه یه كیان پیدا بوو،
به ده ستیك كه له قژی ئالاندبووو و ئه و
ده ستی دی وهك له ناوگه لیدا شتیكى
خه یالیى موحه كم گرتبی و بیگوشی،
پرۆقه ی ئه مپروی زوهره بوو. وهك خوی به
شتیكه وه مژوول بكات یه ك یه ك به
ئه ندامه كانی نیگار ه كه دا ده چۆوه و
دیسانه وه ده هاته وه سه ر ده موچاو و
ئینجا ده گه رایه وه سه ر جیگه ی به تالی
ئه ندامی نیرینه ی كه نیگار ه كه ده ستیكى
له سه ر دانا بوو، و دوا جار په ژیان ده بووه.
هه ستیكى تیکه ل به كینه و در دۆنگی
هه بوو. ده یویست تۆله ی هه موو ئه و
پیاوانه ی شار له م نیگار ه بکاته وه.

ئه و ده سته ناسكانه ی زوهره ی ئیستا،
هه مان ئه و ده سته ناسكانه ی پارین.
هه ستی هه مان هه سته و نیگای هه مان

نیگا. به لام دنیا جوریتتر لییده روانی. پیش
سالیك كه به "حه مید" بانگیانده كرد
له ناو هۆلی دادگای گشتی شاردا چه ند
ئیماندار یك، له وانه ی چاوه نۆرن خودا
پاداشتی ته سبیحاتی دل و زاریان به
زه كه ریان بیه خشی، ده بیینن و به ماحه رای
ده زانن. ئه و پرۆزه كه به نامه ی ره زامه ندیی
ئه و دوكتۆره ی تاران بۆ گۆرینی ره گه ز
گه رایه وه بۆ شار و دادوه ریش به
جه ختكردنه وه له سه ر پرانی ده رسه دی
كچیتی، مۆری ته ئیدی له سه ر نا، باوه ری
نه ده كرد هه ر ئه و ئیماندارانه دواى چه ند
رۆژ بیفرپینن و له چۆله وانیه كی ده ر
له شاردا به درك و كه رته شی لاقه ی
بكه ن.

سرتی و پیداگری حه مید بۆ گۆرینی
ژیان دواى ماوه یه ك كرده بوی به ئه و
زوهره ناسك و نیانه ی كه ئیستا به
جه ساره ته وه جلکی ئالووالای كچانه له به ر
ده كا و به شه قامه كانی شاردا
ده سوورپیتته وه. ته نیا شتیك كه ئه و
ئیستا له هاو ره گه زه كانی جیا ئه كاته وه
ره نگه ئه و تیروانینه توندانه ی بیته به
نیسبه ت ره گه زی نیر و ده سته واژه ی
عه شق. زوهره له هه موو پۆرتیه و
نیگار ه كانیدا ره شبینییه كی ته واو
سه باره ت به عه شق نیشان ده دات. هه ر
كه سیك ئه و نیگارانه ی ئه و بیینی له
لیكدانه وه یه كی خیرادا هزری شه رانگیزی
ئه و بۆ ره گه زی نیر و ته نانه ت ئه و
میانه ش كه ئامیزیان بۆ عه شقه

نێرینه کانیان والا دهکهن به روونی ده بینیت.

ئه م پرۆقهی ئه مپۆی مامۆستاش ئیجگار قه لسی کردبوو. له ناو ده مووچاوی ته ماوی ئه و نیگاردها بیچمی هه موو نێره کانی شاری ده بینیه وه که نیگایان نه ته ماحی تیدا بوو و نه به زهیی و نه ته نانه ت دیدیک که لانیکه م وه ک مروف سه یر بکریت. دیمه نی ئه و دوکتۆره ی به یادا ئه هیئایه وه که له ژیر چاویلکه که یه وه به به زهیی، نیگای تیکه ل به به زه یه ک ده کرد و به فه خره وه ده یگوت: "من ده توانم بتگۆرم به که نیشکیکی عیار". ته حری بیروچی

ئه و نیگاره ی به رده ستی ته حری تالی ئه و دادوه ری بیرده هیئایه وه که به لاره ملی و ئیکراهه وه نامه که ی بو واژۆ ده کرد. دوا جار ئه و نیگاره هیچ نه بوو جگه له سه روفلکی نێرانی ئه م شاره له و ده مه یدا ناوگه لیان خالی ناوه ندی هه موو دنیا بینیه کیانه. بۆیه به توور په ییه وه فلچه که ی ده ستی فری دا و ناوچاوان و ناوگه لی نێره نیگاری سه ر بوومه که ی بۆش هیشته وه!

■ موحسین سوبحانی

📷 Dragan Todorović

"شیوه ران"

دوایین دیمه نى پيش دابران، ملی ژنیک و دهستی پیاویک بوو؛ که به خوین سوور ببوون. ئە گەر درواسییکان فریا نه که وتبان؛ ئیستاکه کچه کانی کازیوه بی دایک ده بوون. هه رچه ند به و حاله ش را به شی ئه و له دایکی تی، چهن کورته په یام و چهن وینه یه که، که جاروبار کچه کانی به دزییه وه بۆی ده نیرن. سیژده سال له وه پيش، کاتییک له سالار جودا بۆوه؛ دادگا، قه ییمی مندا له کانی دا به میرده که ی!

له وه تا وه بیری دئ بهره وام له حالئ بهره ره کانی له گه ل پیاوان دایه. ره گه زی دووه هم بوون، ده ماره سه مپاتییک و پاراسه مپاتییکه کانی تی که ل ده کا.

یه کسانى خوازی له حاست کۆمه لگای پیاو سالاری میرد لاسار، میردی کی باشت له سالار و غه فووری نه دابوویه! جارئ هه زار شوکور به سالار! سالار میردی کی مۆدی رۆژی دیکتاتور بوو؛ به لام دنیای غه فوور حه وت ده ولت له دنیای کازیوه دوور بوو. بیر و هزری کازیوه ی هونه رمه ند له لای غه فوور گرینگ نه بوو؛ ئاشقی ته شک و تروشک و قه دوبالای کازیوه ببوو؛ کاتییک کازیوه ی به نابهلئ و به زۆری له باوکی خوازی بیی کرد؛ به ره فیه کانی گوت: ژنیکم هی ناوه؛ ئه وه نده ناسکه؛ تری ره شه ی بخوا؛ ده گه رووی دا دیاره!

گوناحی گه وه ی کازیوه ئه وه بوو؛ دوو میردی کردبوو؛ له کن هیچیان دانه نیشته بوو! هه لاردنی ره گه زی غه دریکی گه وه ی کۆمه لگا ده رحه ق به کازیوه بوو. دواى سیژده سال کاتییک له هه نده رانه وه پیوه ندی له گه ل سالار گرت؛ تا کوو بتوانی کچه کانی بیینی؛ سالار کچه گه وه که ی به ژن دابوو! ملی پیاویک و دهستی ژنیک به خوین سوور بوو.

▪ بیژهن ره حمانی

📷 Anila Keku

"گۆشه نیگا"

ئەری موحسین گیان ئەمەش حال و
وەزعی ئیمە !

خۆم لای شیت کرد و ژنم هینا. وتم ژنەکم
سەواد دارە. دەبیریشە وەک خۆم، ژیانم لە
سەختی و فشاردا نابێ ئیستا بوومە پەند
و بۆسۆی دنیا. پێکەوێ چیش لێدەنیین
پێکەوێش کاری ماک دەکەین. ئەو جاروو
لای ئەدا، من دەسمال دەکیشم، من حەوش
و بەردەرگا خاوی دەکەمەوێ ئەو
دەششویی و حەمام. شادی بەمە ئەلی
تەقسیمی کاری عادلانە. ئەمە گۆشه
نیگایە که لە ژیاڵی هاوبەشمان.

موحسین داوێتە پرمە پێکەنین. ئاو بە
چاویا دێتە خوارەو.

- بەسە هەتیو! کەم پیم پێکەنە. ئیستا
ئەمانە بە رپی خۆی بەلام ئەم دەنگ
نەکردنە زۆرم ئازار ئەدا.

جا خۆ ئەگەر لە ئوروپاش بژین وەک دوو
هاوسەر دەبێ ئاگاداری کار و بەرنامە
یەکتەری بین.

خۆشم ئەوی پر بە دل بەلام خۆشه‌ویستی
تاکە لە بەرامبەر خۆویستی و غروردا
دەوام دێنی نازانم؟

موحسینش وەک من سەر دەرگوم بوو،
چاوی بریە ئارەبا و شانی هەلته‌کاند...

■ حمیرا محەممەد ئەمین

من و موحسین هاوڕێی لە میژینه‌ین.
موحسین لالە، هەر لە مندالیه‌وه که
تووشی تەشەنۆج دەبێ زمانی لە گۆ
دەکەوێ. بە گشتی من هەموو دەرە دل و
پرس و رای ژیانم لای ئەو. تەنیا چاوه‌کانی
بەسە بۆ ئەوێ لە هەموو شتێک تیگەم.
لە بەردەم مەدرەسە و ئیستابووم. چاوه‌روان
بووم وەکوو رۆژەکانی تر بێ بە دواما.

کاتژمێر بوو بە دوو، هەر دیار نەبوو.

هەرچی موبایلە کەشیم دەگرت لە دەسپەسا
نەبوو. بە تەواوی نیگەرانی ببووم. ناچار
سوار تاکسی بووم و هاتمەوێ.

زەنگم دا بۆ ماکێ خەزەوورم ئەوانیش هیچ
هەوالێکیان لێی نەبوو.

زەنگم دا بۆ مودییری مەدرەسە کە یان: خانم
دەولەتی ببوورن

من هاوسەری شادی خانم. جەنابتان
هەوالی شادیتان هەیه، هەموو رۆژی ئەو
دەهات بە دواما و پێکەوێ دەگەرێنەوێ.
زۆر نیگەرانی، ئەمڕۆ هیچ کە نەهات، تا
ئێستاش کە ساعەت چوارە نەهاتۆتەوێ و
گوشیە کەشی لە دەسپەسا نییه.

موحسین چاوه‌کانی پر بوون لە نیگەرانی.

- نیگەرانی مەبە کاک ئارام. شادی و
هێندێ لە هاوکارەکانی پێکەوێ رۆشتن
بۆ کێلەشین. بۆ کەلانی خواردن.

Q

"ت-س-ی-ن-ی-م-ی-ف"

له کاتی کدا که له تاو ئازار به هیواشی دهینالاند، به زۆر خۆی له جیگه ی خهوه که یان کیشایه دهه؛ ههستا و به شهله شهله رووه و ئاودهسته که رۆیشت، میزه که ی تیکه له به خوین ببوو، پیده چوو له بهر شهقه که ی چهن کاترمیر پیش بووینت، که بهر نیو لینگه که وتبوو. دوینت شهو کاتت درهنگ دهرواته ژووره که یان به شق و مشت وه گیانی ده که ویت. چهن مشتیک ئاوی به دم و چاویدا دا و زه خمه که ی لاده می شۆرد. له سه موبلیکا پال کهوت و کیسه سه هۆله که ی له سه شین بوونه وه که ی ده م و چاوی دانا. هیشتا دهنگه له گویدا بوو که ده یگوت:

- له وه به دوا مافی چوونه ده رهوت نییه!
بیئزنی من له و درگایه بجیته ده رهوه،
رێگه ی گه رانه وهت نییه؛ سه د جار وتم، پیم
خۆش نییه ئه و شه روا له له پێ کهیت؛
ده یسووتینم جار ی کتر له پێی کهیت، پیم
نه وتی؟ بۆ لال بووی؟... له وه به دوا بۆ هه ر
کوئ برۆی خۆم ته به م و ته هینمه وه،
جاری ئاخرت بی بیپرسی من ده رۆی بۆ
میوانی، من ئه م هاو پێ - بازیا نه م پێ
قه بوول ناکرێ، ئه و ماله ت به سه ردا
ئه رو خینم.

کیسه یه خه که له دهستی داکه وتبوو و فرمی سک به سه ر شین بوونه وه که ی ده م و چاوی ده هاته خواره وه، ده ترسا دهنگه گریان که ی تا ژووری نووستنه که یان بروات، دهنگه گریان مندا له که یان دههات، فرمی سک که یان سپی و خۆی گه یان ده لای و له باوهشی گرت، خۆی پیس کرد بوو، خیرا گه ل و قنگه شۆرد و قاپی شیر ی بۆ درووست کرد. هه ردوو خه ویان لی که وتبوو. به یانی زوو، ههستا و خیرا له سه م میزه که نانی بۆ ئاماده کرد و دهستی کرد به ده قاق کیشانی بلووزه که ی. به بلوژی قاوه یی که تا سه ر ئه ژنۆ ره شه که ی دههات، به باویشک لی دان هاته ده ره وه. بریک قژه کورته گژوله که ی خوراند و دهستی به چاوه قۆله سپیه کانی دا هینا که له کاتی ده سه لات ه وه میلی پیدا نه هات بوو، ئینجا به ره و ئاوه دهسته که رۆیشت. چاییه کی له سه م میزه که ی بۆ دانا بوو؛ بۆنی پیوه کرد، به توندی به سه ر میزه که ی کوتا و گوتی: دارزی ئه وه که ی چایه، کولاه! ههسته ههسته چایه تر لینی. پیاوه که به مندا له که وه ههستایه وه، مندا له که دهستی به گریان کرد، ژنه که لینگه ره شه که ی له سه ر یه ک دانا و جگه ره یه کی داگیرساند؛ موبایله که ی زهنگه لی ده دا، هه سیبه خانمی به ننا بوو. ولامی دایه وه؛ چۆنی هه سیبه خان، ئاجۆره که یان هاورد وه؟ زۆر باشه به کاریگه ره کان بلی، سیمان و ماسه که به نه نه هۆمی سه ره وه بۆ خۆیشم ئیستا دیم.

منالە که مت خه واند باش خۆت بشۆی.
ئێستا برۆ ئەو جلانەم بۆ بێنە
کاریگەرەکان ماتلن. جلەکانی دەکرده
به‌ری، زه‌نگی ده‌رگا لێدرا، پیاوه‌که
ویستی ولام بداته‌وه ژنه‌که گه‌راندیه‌وه و
خۆی ولامی دایه‌وه، خاتوو له‌یلای مچی‌وه‌ر
بوو مانگانه‌ی مزگه‌وتی کۆ ده‌کرده‌وه.
کاتی پوشتن سه‌تلی زبڵه‌که‌یشی له‌ گه‌ل
خۆی برد و گوتی: له‌وه به‌ دوا مه‌نیجه
خانمی سپوور پوژانه زبڵه‌کان کۆ
ئه‌کاته‌وه. پیاوه‌که له‌ کاتی‌کا ده‌ستی به
سمیله‌دا ده‌هینا، له‌ به‌ر خۆیه‌وه ده‌یگوت:
چ ده‌بوو ئە‌گەر ده‌سه‌لاتی پیاوسالاری له
ناو نه‌ده‌چوو و سه‌رۆکایه‌تی نه‌ده‌که‌وته
ده‌ستیان...

■ شه‌رمین سال‌حی

پیاوه‌که به‌ ده‌ستی له‌رزۆکه‌وه چاییه‌که‌ی
له‌ به‌رده‌میدا دانا، کاتی‌ک زانی به‌ دلیه‌تی
و توورپه‌ نه‌بووه، بزه‌یه‌ک گرتی و به
ترسه‌ترس گوتی: من ئێستایش خۆشم
ئه‌وییت. ژنه‌که سه‌یری کرد و گوتی: هه‌ز
ناکه‌م ئە‌م قسه‌ قوژانه دووپات که‌یته‌وه،
خوا بتکات به‌ قوربانی باوکم ده‌نا ئێستا
دوو می‌ردم به‌ سه‌را هینابوویت. پیاوه‌که
سه‌ری داخست و قاپه‌ شیره‌که‌ی خسته‌ ده‌م
منداله‌که و ده‌یگیرا به‌ نیو هاله‌که‌دا.
ژنه‌که گوتی: ئە‌م ئیواره‌ مالی باوکم دین،
خۆت به‌ ته‌له‌فزیۆنه‌وه نه‌خافلینی ده‌نا
وه‌ک مۆبایله‌که‌ت ته‌ویشته‌ له‌ دئه‌خه‌م. بۆ
خۆیشت نه‌پووی بۆ سووپێرمارکی‌ت خۆم به
مریه‌می کاریگه‌ره‌ما هه‌موو شتی
ئه‌نێرمه‌وه. ئە‌و پریشه‌ بۆگه‌نه‌یشته‌ لابه‌ با
مالی باوکم ئاوا نه‌تبینن نانیان بۆ ناخوری،
بۆنی بن بالیشت پوژه‌په‌یه ده‌روات.

📷 Gokul PM

"مشت"

کوردەکان دەیخویند، "هه موویان دەبی له
بیابانی قینم به دەمانچهی وشەکان
تیربارانیان کەم".

چەن بە ڕقەو دەیوت "دایکی زانیە کۆری
ئازا دەنیریتە خەبات" تاخکە ژیتکیان
دەوێت له مالهوه کۆرەکانیان بۆ
بەخیوکات خەباتی دژە ژنیان بۆ بکات، له
ئاخرووه هەر خۆیان نیشان دەدەن.

خۆی له میژوو شارەبووه خۆی له
بارودۆخی کۆمه‌لگا شارەبووه هیچکات
سەیری ڕۆژ ژمیری وهک ژمارەکان
نەدەکرد، چاوی له ڕیگایه کدا بەستبووه بۆ
هیچ سەیر کردنی تەنیا دەیویست
کۆمه‌لگا بکیشیتە هه‌موو
ئامانجەکانی، هه‌موو پیاویکی دەخەستە
ئەم بازنییه‌وه "مردنی پیاوان، تەنیا ڕیگای
ئازادی ژنانه".

بانگی دەدا بیاننیرنه دیوه‌کان هه‌وا و
ئاویان لێ زه‌وت بکەن با تاوانی
سالانیکی دوور بدەنەوه.

زۆرجار له‌گه‌ڵ خویندکاره کۆرەکان
بەشەر دەهات، کاتی دەی گۆراند هه‌مووی
شتیکتان داگیرکرده تەنانەت جی
پیکانتان داگیرکراوه، خۆ نادەمه دواوه که
ئیمه ڕه‌چه شکینی هه‌مووی ڕیگاکانین.

ای مرد، ای موجود خودخواه
بیا بگشای درهای قفس را
اگر عمری به زندانم کشیدی

دەستەکانی مشت دەکردو بەسەر
ئەژنۆکانی خۆیدا دەدا زۆر جار نیگاکانی
له‌ گۆشەیه‌ک دەگرتەوه به ئەژنۆکانی
کایه‌ی دەرکرد، بیرەوه‌ری مندالیه‌ یان خۆ
له‌ باوه‌شی بیرى ئیستا گرتەوه؟!!

زۆر جار پیللاهه‌کانی له‌ گۆشەیه‌ک دادەناو
به‌ پێخاسی خۆی له‌ هه‌وشی قوتابخانه
دەشاردەوه یان نیوه‌ڕۆیان له‌ کۆلانه‌وه
هه‌واى دەدا هه‌وشه‌ی ماله‌وه، دەیوت
ئەمانه‌ پیللای پیاوان کوان هینه‌کان خۆم.

له‌ کتێبه‌کاندا وشەکانی ڕه‌ش دەکرده‌وه
که‌ گه‌وره‌ بوو دەیوت وشه‌ نه‌یاره‌کان، زۆر
جار دەستەکانی خۆی له‌و ڕه‌شی قه‌له‌مه
تیوه‌ده‌دا هەر ئەو دەستانه‌ی به‌ ده‌موچاویا
دینا هه‌موو منداله‌کان به‌ قامک نیشانیان
دەداو پێی پێده‌کەنین، ئەوه‌ کچه‌
سمیلێه‌که‌یه‌.

ئێستا ئالای مشتییکی هه‌ل‌گرتوه‌ که
خۆی له‌ بازنه‌ی تەنافیکدا
دەگریته‌وه، مشتیک ڕوو به‌سەر وه‌ که
گریی تەنافه‌که‌ ڕوو له‌ خواریه‌.

خویندکاری زانکۆی ئەدەبیات که به‌سەر
هه‌موو شیعرو شاعیری‌کدا هاوار ده‌کات
و ده‌لێ "تەبوونیان تەنیا ڕیگای
ئازادیه‌" چەن به‌ تاسه‌وه‌ خۆی له‌
شیعره‌کانی فروغ دەدا که مشتەکانی به‌رز
دەکرده‌وه به‌ توو‌په‌یه‌که‌وه‌ دژی شاعیره‌

کردبوو که خوین ناتوانی یاسا بنووسی بۆ
ههتایه.

پۆژه کۆتاییه کان زانکۆ له سههر په پڕۆیه ک
مشتیکی ده کیشا، وهک مندالی نیو
چاوانی خۆی تیوه دابوو سههر لیوی رهش
ببوو.

▪ زانا شهرفیانیان

رها کن دیگرم، این یک نفس را
زۆرجار به ناوه کان و لامیان ده دا، ئه حمه د
شاملو، نیما، شیرزاد هه سه ن.

به لام پراکردن و بازدان هه موو جارێ به
سوود نیه جاری وایه ده بی پراوهستی و
سهیر که ی و ئاو پر دهیته وه، خۆی له هه موو
تی کو شانه کانی تا ئیستا نابه له د ده کردو
همووی به پروپوچ ده زانی، باوک و
براکانی له یاد کردبوو که گرژی
نیو چاوانیان نه مابوو، کۆمه لگای له یاد

📷 John Georgiou

"په رجوو"

دهكړی و دهگه پیتته وه مالمی. لهو نو مانگهی رابردوودا پرچه کورانییه که ی چاک دريژ ببوووه. بهره بهره جله پیاوانه کانیشی وه لانا و دهستی کرده وه به له بهرکردنی جلی ژنانه.

پوژانه دهچووه سه رکار و له هه شه ریکه یان جیه کی پپی خوش بوايه کاری ده کرد و حه قدهستی خوی، حه قدهستی مرقی کی تهواوی له سندووقه کان هه لده گرت و دهچووه مالمی. بی پاره دان هیچ شتی کی له گه ل خوی نه ده برده وه مالمی.

هه موورپوژي سووراو و سپیاوی ده کرد و خوی ده رازنده وه و دهچووه سه رکار.

زور پازی و دلخوش بوو. سرووشت به جوانی کاری خوی ده کرد. وه رزه کان له کاتی خویان دا دههاتن و دهچوون. دواي ماوه یه ک توانی مالمی کی خوشتر و ریکووپیکتر لهو مالمی تییدا بوو به کړی بگری. کاتی که به هه موو مافه کانی خوی ده گات. هه موو بوونه وه ره کان و خه لکی دنیا به بی نه وهی هه ست به هیچ گورانکاریک بکه ن دهگه پیتته وه سه ر جیگای خویان و، نهو وهک په رجوویه ک له سه ر گوی زهوی بزر ده بی.

■ ناسر فه تحی

کاتی که وه خه بهر دی ده بینی ته نیا بوونه وه ری دنیا هه ر خویه تی. وهک نه وهی هه موو خه لکی سه ر گوی زهوی به په رجوویه ک بزر بوو پیتن. ته نانه ت هیچ ئاسه واریک له ئازله کان و باله نده کان و خزۆکه کانیش به دی ناکات. پپو یست به وه ناکات به باسکردن له باروودوخی دهروونی نهو، لهو دوخه ی تی کیه وتبوو، سه رتان بی شینم؛ چونکه هینده یان فیلمی وا ساز کردووه دلنیام هه مووتان له من باشت دهزانن له یه که م چرکه ساته کاند چ هه ستی کی هه بووه و چی کردووه و دواتر بهره بهره چی کی شاوه و چون له گه ل نهو دوخه را هاتووه.

هه موو شتی که له سه ر جی خوی بوو. ده تگوت کتوو پر شهو، دواي نه وهی هه موان چون ته وه مالمی و سه یاره و شته کانیان تاقه ت کردووه، بزر بووون. هه موو که ره سه کاره باییه کان و قرته داره کان به جوانی و به ریکووپیک کی کووژابوونه وه، ریک وهک نه وهی تهواوی شار و گونده کانی دنیا مالمی که سی که بن و نهو که سه ش چووبی بو سه فه ر و کاره با و شتی کووژان دی ته وه و ئینجا رویشتی.

دهچی به شی چهن مانگی کی دیکه خوارده مهنی ماوه به سه رنه چوو له بازار

تَیْنِی:

خوینهرانی به پرتز، ئەم چیرۆکانەى خوینداتانەوه بهرهمى "کارگەى چیرۆكى بیسنور" بوون. له تیلیگرامددا - که زۆریان له ماوى چەن پۆژ و بۆ سووژەى حەفتانەى کارگە نووسراون. هەر کەمووکۆرییهکیان هەبێ، چ له پووى زمان و داڕشتنەوه، چ له پووى ناوهرکەوه، دەرکەوتەوه بۆ ئەوهى ئامادهکارانى ئەم حەفتهنامەیه بهیئوسستییان ئەزانیه هەلەبریيان بۆ بکەن. چونکە چیرۆکەکان کارگەیین و باش وایه قوناخەکانى گەشەى ئەزمونگەرانی نووسەران وەک رەوتێکى میژوووبى، بێ دەسکاریى بهرهمەکانیان، وەک خۆى بێنیتەوه. واتە کەمووکۆرییهکان پێنەندى به ئاستى هەنووکەى نووسەرانه وهیه و له درێژەى ئەم رۆتەدا، بهرهمە نوێیهکانى ئەو نووسەر به پرتزانە، به بهراورد له گەل بهرهمەکانى پێشوویان، دەرکۆی دەرخرى کارگەرێیهکانى کارگەى چیرۆک بێ.

کلیشه‌ی یاساکانی خالبنده‌ی و تایپ و مهرجه زمانه‌وانییه‌کانی بلاوکردنه‌وه‌ی چیرۆک له چیرۆکه‌له‌دا:

- [illegible]

۶. کاتیڭ دیاڤوگ بۇ چیرۆکه کانتان دهنوسن به هیمای تهقهل (خه تی تیره) و له سهره تای رسته دا دیاڤوگه که دهست پی بکه، بۇ نمونه:
- تکایه تی بکه، ئه وه زۆر گرنگه.
- ئهم هیمایانه بۇ سهره تای دیاڤوگه کان هه لهن: [+ = < *]
۷. ئه گهر له کاتی دیاڤوگ نووسی دا گوتم، گوتم، گوتم (وتم، وت، وتی / ئیژم، ئیژی، ئیژی) بیت نووسی پیویست ناکات تهقه لی بۇ دیاری بکه ی. ته نیا به گیوومه ی سهرتا و کوتایی قهواره ی دیاڤوگه کانتان دیاری بکه. بۇ نمونه:
- له کاتی دیاریکردنی یاساکان پیم گوتم: "دیاڤوگ ئاوا دهنوسری!"

ئاۋا ھەلەيە:

گوتم:

- جوان سەرنج بدەن! (واتە ھەم دوو نووقتەى سەريەك و، ھەم بۆر، پىكەو ھەلەيە)

ئاۋا درووستە:

گوتم: "جوان سرنج بدەن!"

ھەرۋەھا تەقەلەكانىش لە سەرەتاي ديالۆگەكان جيابكەنەو.

-ئاۋا نا!

- ئاۋا!

-- ئاۋاش ھەلەيە، دوو تەقەل (..). بۆ سەرەتاي ديالۆك درووست نىيە. دەبى يەك تەقەل بى (..).

۸. لەزمانى كوردیدا دوو بزوين بەدواى يەكدا ھەلەيە. بۆ نموونە ئەم وشانە ھەلەن: كۆپرا، كۆوا، كۆي، كۆيم... ئاۋا درووستن: [كۆپرا، كوا، كۆي، كۆيم...]

۹. ئاھىش ئاۋا دەنوسرى: ئاھ، نەك ئاۋا: اه [لە زمانى كوردیدا "ئا" ئاۋا نانوسرى: "ا". ئەو ھەش "ە" ئەيە، نەك ھى. ھى ئاۋا دەنوسرى "ھ"]

۱۰. ئەم (؛) نوقتە كۆمايە (خالبۆرە) بۆ تەختەكلىلى ئىنگلىسىيە، نەك كوردى، زۆركەس رەچاۋى ناكات، لەكاتىكدا ئەم خالبەندىيانە زۆر گرنگن و دەبى زۆر گرنگيان بى بدەن.

- ئەم بۆر و خالبۆرانە ھەلەن: ؛ ،

- ئەمانە درووستن: ؛ ،

۱۱. تەكايە ھىماى سەرسوورپمان و پرسىيار و نوقتەكانىش (خالەكانىش) بە سەرەتاي پرستە نوپىيەكانتانەو ھەنوسىنن. بۆ نموونە:

- من رۆيشم. تۆ ھاتى (ئەو ھەلەيە)

- من رۆيشتم. تۆ ھاتى (ئەو ھەلەيە)

- من برۆم؟ تۆ لىرەبى؟! (ئەو ھەلەيە)

- من برۆم؟ تۆ لىرەب؟! (ئەم ھەلەيە)

۱۲. ئەم خالانە و كۆمەللىك خالى دىكە، كە ئەگەر تەنيا سەعاتىك كاتيان بۆ تەرخان بکەن و لە ئىنترنىتدا سىرچ بکەن، زۆر ھەلەى نووسىن و رېزمان و رېنوستان چارەسەر دەبى.

تېبىنى: ئەو كەسەى ئەم تايبەتمەندىيە گشتىيانە رەچاۋ نەكات، لە چىرۆكەلەدا چىرۆكى بۆ بلاۋ ناكىتەو. ئەو خالانەش وا باس کران "سەلىقەيى و مەندەراوردى" نىن بەلکۆو ياساى گشتىن و ھەك چۆن بۆ لىخورى ماشىن دەبى ياساكانى لىخورىن بزائىن و رەچاۋيان بکەين، بۆ نووسىنىش دەبى ئەو ياساiane بناسىن و، بۆ ئاسان خويندەنەو ھەق (لىخورىنى ھەق) لەلایەن خويندەرەو دەبى رەچاۋيان بکەين. بەو ھىوايەى نووسەرانى كوردىش ھەك ولاتان گرنگى زياتر بە روالەت و پرستىژى كارەكانى خۆيان بدەن!

به نامر و حیرۆک

■ هه مزه ئاگوشی / تولهی لۆتیان!

دهلین هیشتا کفنی بابیان زهرد نه بیوو، هیشتا تاک و ترووک خه لک ههر دههاتن بۆ تازییه و سه رهخۆشی که براگه وره جنه ی مال به شکردنی گرت. ته نیا میراتگری خوالیخۆشبوو ئه و دوو کورهی بوو که یه کیان دههۆلی ده کوتا و ئه وهی دیکه یان زورپنای ده ژهنی.

مه لا و که یخودای ئاوی که وتنه به ینی و له گه سکه کۆله ی بهر ده رگاوه هه تا ده گاته سیل و ده رخۆنه و لیفه شپه و که ندو و نان، زۆر عادلان و برایانه و بی پرته پرت و بۆله بۆل له نیوانیان دا به ش کردن. ئه وهی له و نیوه دا مابوو وه و کیشهی نابوو وه، توله پره ش بوو؛ توله پره ش خۆشه ویستی هه ردوو لا بوو و که سیان حازر نه بوو ده ستبهرداری بی. زۆریان شیر و پړوی بۆ هیانه وه و زۆر شتی دیکه یان له بری توله پره ش دانا، که چی هیچیان نه چونه ژیر بار و قبوولیان نه کرد، تا ئه وهی کار گه یشته جیگایه ک که ریوشوینیان بۆ دانا؛ براگه وره له ته پکی پشت مالان دههۆل بکوتی و براچوو که له ته پکی بهر مالان زورپنا بژهنی. توله پره ش پړوی له ههر کامیان کرد و به ره و پیلی ههر کام له ده نگه کان چوو، ئه وه ئه ویان بیته خاوه نی توله پره ش. ههر به و ده ستووره له پشت مالانه وه براگه وره داگژایه دههۆلی، توله پره ش گوپی قوت کرد و به ره و دهنگی دههۆل تینی له لاقان کرد. نزیک دههۆلکوت ببوو وه که له پر دهنگی زورپنای گوئی لی بوو، سوورایه وه و به ره و دهنگی زورپنا شۆر بووه. له و لاوه دیسان دههۆلکوت دایکوتا وه دههۆلی، دیسان بایدا وه بۆ لای دههۆلکوت. له و نیوه دا هینده ی راکه راکه کرد و هینده ی ئه و بهر ئه مبه ر کرد، که له نیوه راستی دی حه یاتی رهشی لی برا و تۆپی!

■ میلان - بۆکان

ده گێر نه وه؛ خودا بیه خشی مامه قاله قه یته رانی گو یگجه لی، پکنیک کی گاز به خه تی مینی بووسی کدا ده نی ری بۆ میان دواو بۆی پر که نه وه. هه موو رۆژی له شوفیری مینی بووسه که ده پرسی بۆ پکنیکه که م بۆ ناهینییه وه؟ ئه ویش ده لێ به خودا گاز نییه تا بۆت پر که نه وه. رۆژیک له دی ده چیته ده ر ده بی نی کانا لیک زۆر گه وره هه لقه ندراره، ده پرسی: ئه و کانا له چییه؟ ده لێن: ئه وه لوله ی گازی پێدا ده روا بۆ ده لئه تانی ئوروپا. ئه ویش نایه نی و نایا ده لێ: بابی ئه و دۆله ت ده گیم! ئه وه پکنیک کی بۆ پر ناییته وه چۆن ده توانی ئه وه نده لوله پر کا له گاز و بینیری بۆ ئوروپا؟!

■ خدر محه مه دی - پیرانشار

دایه مه گری بۆ رۆله!

حه سه ن پاسه نگ ناسراو به حه سه نه گیل، له عه قل دا پیاو یکی ناته کمیله، به لام ئاکاری سه یر و سه مه ره و جنیوی حه نتیکه و خۆشی هه ن. بۆ نموونه ژماره کانی بۆ لیک نابنه وه، مووی ره شی زۆر به که می له ردین دا ماو ن، که چی ئیستاشی له گه ل بێ، فه رقی پینجسه تی و هه زاری و دوو هه زاری نا کا!

کا ک یاسر محه مه دزاده ی هه نگه و ی گێرا یه وه؛ هه وه له کانی ئینقلاب مه نتیقه له ژیر ده سه لات ی پێشمه رگان دا بوو. له شه ری کی نیوان دیموکرات و حکوومه ت دا پێشمه رگه یه کی خه لکی هه نگه و ی به نیوی عه ولای مه ولوودی شه هید ده بی. پێشمه رگه له هه موو مقه ره کان را بۆ ناشتنی ناوبرا و دینه هه نگه و ی و له گه ل خه لکی ئاوا یی (به ژن و پیاوه وه) جه نازه له سه ر شانان داده نی و به ره گو رستان به سروودی "ئه ی شه هیدان ئه ی شه هیدان" ده که ونه ری. زۆربه ی خه لک به ژن و پیاو و منداله وه ده گریان، دوا ی ته واو بوونی ئه م سرووده، یه کی ک له پێشمه رگه کان به ده نگ ی بلیند دروشمی دا: "دایه مه گری بۆ رۆله، نه مرین ده ستینین تۆله!" جه ماعه تیش به دوا ی ئه و دا ده یان گوته وه. حه سه ن پاسه نگ به په رۆشتر له خه لکه که و له گه ل ئه وان و بلیند تر له هه موویان ده یکو ت: "دایه ده تگیم بۆ رۆله ت، نه مرین ده ستینین تۆله ت!" ئه وه ی له ده وری حه سه ن بوو ن، گریان یان بوو به پیکه نین! یه کی ک له و به ینه دا به ئه سپایی ده لێ: حه سه ن، کو ره بیده نگ به بیده نگ! گیله، مه لێ دایه ده تگیم بۆ رۆله، بلێ دایه مه گری بۆ رۆله، حال ی بووی؟ جا ئه وه حه سه ن: "برۆ برۆ! فه قیان (فه رقیان) چییه، داخۆم گابی، ئی من خۆشتریشه!" تی ی هه لکرد بووه: "دایه ده تگیم بۆ رۆله ت!...."

■ هه مزه ئاگوشی / مچیور!

"رەسووی قاله سووری" کابرایه کی شارنه دیتووی، قسه خۆشی، ته شه رهاویژی گیرفان به تال، مچیوری مزگه وتی "گردشیلان" ده بی. پۆژیک مه لای ئاوه دانی دوا ی نوژی ههینی، له لای میعرا به وه هاوار ده کا: "مام رەسو" ئاو یکم بۆ بی نه براله!

"مام رەسو" گو یی لی ده بی به لام ئه ننه هوو له گه ل ئه ویشیان نییه و گو یی خۆی لی ده ئاخنی. دیسان مه لا هاوار ده کاته وه: "مام رەسو" له گه ل تۆم بوو، کو تم توو نیمه ئاو یکم بۆ بی نه! مام رەسو لی و ده دنگ دی و ده لی: مامۆستا گو یم لییه، گیل نیم، که ر نیم، که ر نیم! بر یک ددان به جهرگی خۆت دا بگره، خۆ مالت به قور ی ناگیر ی؟! په له م لی مه که، ئه وه را وه ستاو م ببه سی - چوار که س، به یه کجاری هه مووتان ده به مه چۆمی، ئاوتان ده ده م و ده تانه ی نه وه.

■ ریپوار - بۆکان

زانیار ده ی کو ت: مامۆستای عه ره بییه که مان هه تا بل یی جنیو فرۆش بوو. له سه ر جنیوان هه م له لایه ن به ریو به رایه تی قوتابخانه و هه م له لایه ن ناوه ندی په روهر ده و فی رکرد نی شه وه سه رکۆنه کرابوو، ته نانه ت هه ره شه ی له سه ر کار لادانی شی لی کرابوو.

کو تی "هیمن" ی هاو ری م بۆ پۆژی مامۆستا ته واوی میز و سه نده لییه کانی له نیو هراستی کلا سدا کۆ کرد بوو و هو کمی کرد بوو ئاوریان ده ده ی ن و جیژن ده گرین!

له و کاته دا مامۆستا وه ژوور که وت و کو تی: ئه وه کی ئه و میز و سه نده لییه ی له سه ر یه ک هه لچنیوه هه ی دایکه که ی ده گیم!

هیمن کو تی: جا مامۆستا بۆچی جنیو ده ده ی مه گه ر چی بوو ه؟

ئیدی دلی پر بوو و هه ستا بچی بۆ ده فته ر شکایه ت له مامۆستا بکا. مامۆستا ش خیرا به دوا ی دا پۆیشت که بیگی رپته وه و نه هیلی شکایه تی لی بکا.

ماوه یه کی پی چوو هیواش درگا که م کرده وه و گو یم هه ل خست بز انم چیان لی به سه ر ها توو ه!

ته ماشا ده که م ئه وه له سالۆنه که خه ریکی موزا کیره ن! مامۆستا ده ی کو ت: پۆله شکایه تم لی مه که له عه ره بی چوار ت گرتوو بۆت ده که مه نۆز ده، باشه؟! هیمنیش را زی نه ده بوو، ئه مجار

مامۆستا کوتی: بۆت دهکهمه بیست، باشه کورپی خۆم؟! هیمنیش ههر دهیکوت نا، نابئی. مامۆستا کوتی: باشه بهقوربان خۆ له نمره دا له "بیست" مان زیاتر نییه، ئه دی چهندهت بۆ دانیم پازی دهبی؟! هیمن له ولام دا کوتی: مامۆستا یازده یان دوازدهم بۆ دانئ تهواوه، نمره ی نۆزده و بیست بۆ من زۆره زۆر، نامههوی، پیمان دهزانن و ئابرووی ههر دوو کیشمان دهچی!

■ لوقمان مهحمودزاده - قولقوله

سالی 1333ی ههتاوی له وهرزی زستان مامم ژنی له قهرهنیی کورپی ماره کرد. مامم داوا ی له قهرهنی کرد وامی ئیزدواج وهر بگری جا ئهوکات شایبی بۆ بکا. کاک قهرهنیی دهیکوت: وهللاهی من خۆم قهرزدار ی دهولت ناکهم!

مامیشم دهیکوت: ئهمنیش شاییت بۆ ناکهم.

کیشه ههروا له نیوان مامم و قهرهنی بهردهوام بوو.

له دووههم مانگی هاوین که چووبوومه یارمهتیان بۆ کاری مووچه و مهزرا، ههروا قسه و شوخیمان دهکرد که ماریکی رهشی درێژ به ویدا رابورد. قهرهنی نووکی شهنه ی له پشتی ماره که چهقاند و له پشت خۆی رایگرت. مامم ماره که ی نه دیتبوو. قهرهنی کوتی: کورپیکی وهک من دهسگیرانی ههبوو و بابی شایبی بۆ نه دهکرد.

مامیشم کوتی: ئه و بهزمه زۆر خۆشه دهی.

قهرهنی کوتی: رۆژیک کورپه که ماریکی گرتبوو،

مامم کوتی: دهی،

قهرهنی کوتی: کورپه به بابی کوت ئه گهر شاییم بۆ نه که ی مارت پیوه دهنیم،

مامم کوتی: هههههه وهلا دهبوو بابی کورپه بلای بینه به گونمییه وه بنی!

قهرهنی کوتی: وهلا منیش ههر به نیازی ئه و کارهم، ئه گهر شاییم بۆ نه کهن مارو پیوه دهنیم،

مامیشم کوتی: ئه من له مار ناترسیم بیهینه به گونمییه وه بنی!

قهرهنی شهنه که ی به ماره وه هینا ده ری و بۆ لای ماممی برد، مامم له سه ر تریل بوو، پر به

زاری هاواری ده کرد: کورپه لای به ره دهیگوژم دهیگوژم به خودای دهیگوژم!

■ سەدر سەیدجەمال - ھەولێر

گوتی: ئەوێ سالی جیلە کەمان ئاوگەلە بوو، منیش تۆغیان و ھەرەتی گەنجیم بوو. وەکوو گولە پتە لێ دابام دەپەریم. یەک نانم دەکردە پاروو، تیکە کوندەم لە سەر دەمم دادەنا جۆراتی و تریاتم لێ دەبڕی. لە زۆرەبانێ و شەرەملانی قەت پشتم بە عاردی نەکەوتوو. بەفر لە سینگی زەلامی بوو، لەناو شەختە و بوزاوی غوسلم لە خۆم دەر کردو. ھەموو دەم لەسەر ھەست و خوست بووم. ھەموو عومرم خەوی من یان گورگە خەو و یانیش بۆرژاوم، قەت نەچوومەتە پرخەوھۆری خەوێ. خودا ئەو بەھەرە پێ دابووم زەلامم بە سیبەری دەناسی. پێشوون و پێخووستم لە سەر بەرد و ئاویش ھەلەدەگرت. تەماشای ھەر ژنەکە زگ تێرکەم بکردبا دەمزانی زگی کورە یانیش کچ!

گوتی: پۆژ لەسەر زەردەیی بوو، لێمدا کێوھلی و چولپەرستی پۆیشتم. ئەو سالەش تەرەسالی وام نەدیتبوو، ھەوری رەش بەربینگی عاسمانییان بەر نەدەدا. باران لە میعادێ نوێژیش نەدەپرینگاو، دەیگوت سەری کوندە ئاوانیان لە ئاسمانی والا کردیە، سەر بە قەپوچک، رەھیلە و رێژنەیی بەخوڕپەم و تاو دادەباری. شریخوھۆری ھەورە گرمە و بروسک بەبێ پسانەو، دەیگوت نەفخی سوورە دنیا تیکوپیەک دەدری. عارد و رینگاوبان ھەموو دەجمی و زگیان دابوو لە زەنک و گۆمی ئاوی.

گوتی: دنیا تاریک داھات، پەنچەت لە چاوان نابا دیار نەبوو، تەم و تەم تومانەک دایگرت، سەرما چ سەرما، تفت ھەلەدا دەیبەست.

گوتی: دەنگی چەقەل و لورەلوری گورگ و دەعبا و جانەوھری دڕندە کە پروکاسیان کردم. ھەستام جاری زوو بە ئایەتیک و سێ قولھووھللام خویند، چەقۆی قەلەمبەرم لە عاری چەقاند، دەمی چی حەیاناتی دڕندە ھەبوو بەستام.

گوتی لە دوور دەنگی زریکە و جریکە منداڵیکی ساوا دەھات. دەنگە کە زیاتر لێم نزیک دەبوو. گوتی خەوف و ترسێک دایگرت، زانیم منداڵی جانە. بەھەلەداوان خۆم گەیانە بن گەوێ شاخیکی پان. دەبینم چیلەکە وا مۆر بوو، سێ چوار گورگیش بڕیک دووری ھەلترۆشکاوان، تومەس دەمم بەستابوون، ھێچیان پێ نەکراوو. لەگەڵ بولیل و گەردی سەبەینی لە مالێمان کردەو.

■ سەرچاوەی ستوونی "بەتامی چیرۆک": ["کانالی تیلیگرامی" با قسەیی خوش ون نەبی](#)

📷 Francisco Cribari